

فرهنگ

رسد صدای پاپ به قواره رسانه ملی:

پروژه فاخر کجایی؟! دقیقا کجایی!؟

اگر به راستی همه حرف‌ها و حدیث‌ها سر یک مشت پول است، دستمزدهای چند صد میلیونی و چند ده میلیاردی سلبریتی‌هایی که اجرای برنامه‌ای را قبول کرده‌اند، چطور توجیه‌پذیر است؟ مثلاً چهره‌ای نام آشنا که اعتبارش را از صدا و سیما گرفته، تا چندی قبل برای اجرای برنامه‌ای هفتگی، گفته بود باید ۳۰ میلیارد تومان به حسابش واریز کنند تا دلش آرام باشد و اجرایش را تمام و کمال انجام دهد.

وی در بخشی دیگر از اظهاراتش گفته «بارها هم اعلام کردم که اگر بنا باشد در سال، یک سریال الف ویژه تولید کنیم و به عبارتی هفته‌ای یک قسمت سریال الف ویژه روی آنتن داشته باشیم، لازمه آن این است که منابع لازم برای چنین تولیداتی به صورت جداگانه به صدا و سیما اختصاص یابد. اگرچه مجلس در لایحه بودجه کمک‌هایی لحاظ کرده است منتهی آن چیزی که ما نیاز داریم برای یک جهش در عرصه تولید مجموعه‌های نمایشی، بودجه‌ای بیشتر از این کمک‌ها را می‌طلبد.»

رئیس صدا و سیما با تأکید به نبود بودجه کافی برای ساخت سریال‌های فاخر، انگار آب پاکی را روی دست آن درصد از مخاطبان وفادار خود که باقی مانده‌اند، ریخته است که تا پول نیاید از ما انتظاری جز چند سریال و برنامه‌های ترکیبی و مسابقات با ترکیبی از مجریان ثابت و نه چندان جذاب نداشته باشید.

اما بیاید سری به ردیف بودجه‌های مجلس و به صورت خاص، بودجه مصوب مجلس برای ۱۴۰۲ صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران بزنیم، ببینیم در این وانفصالی رسانه‌ای، اوضاع مالی رسانه ملی چگونه است.

منابع موقوف می‌گویند، لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ با سقف کلی ۵۲۶۱ هزار میلیارد تومان در دولت سیزدهم بسته شده که نسبت به سال جاری حدود ۱۵۰ هزار میلیارد تومان افزایش داشته است. بررسی جداول بودجه هم نشان می‌دهد این افزایش در بودجه صدا و سیما در سال ۱۴۰۲ بیش از ۴۲ درصد نسبت به سال گذشته بوده است.

در قسمت ماده واحده و جداول کلان منابع و مصارف بودجه، سهم هر دستگاه سیاستگذار از بودجه ۱۴۰۲ به تفکیک سازمان‌های زیرمجموعه آن مشخص شده است. در این میان برای سازمان صدا و سیما به‌عنوان یک دستگاه سیاستگذار که زیرمجموعه‌ای برای آن معرفی نشده، بیش از ۷۹۳۸ میلیارد تومان (مبلغ ۷۹۳۸۰۲۰۴۰۰۰ تومان) در نظر گرفته شده است.

اما سهم سریال‌های فاخر از این مبلغ چقدر بوده؟ آمار رسمی می‌گوید: بابت کمک به تولید آثار فاخر سیما و صدا و تقویت ساختار فنی و زیربنایی مبلغ یک هزار میلیارد تومان در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ تعیین شده بود که در لایحه جدید بودجه رقمی برای آن ذکر نشده است. حال این ذکر نکردن رقم و عدم اختصاص بودجه تخصصی، تهدید است یا فرصت؟ آیا صدا و سیما که محل درآمد‌های پیدا و پنهان بسیاری دارد، لنگ تخصیص بودجه اختصاصی است؟

بودجه اختصاصی برای دعوت از سلبریتی‌ها به برنامه‌های تلویزیونی

اگر به راستی همه حرف‌ها و حدیث‌ها سر یک مشت پول است، دستمزدهای چند صد

سمیه دهقان زاده

روزنامه‌نگار

رئیس سازمان صدا و سیما اخیراً در اظهاراتی گفته: «در حال حاضر فیلمنامه‌های بسیار با کیفیت و فاخر داریم، اما منابع مالی مان برای ساخت آنها کفایت نمی‌کند» این بی‌پولی قابل درک است، اما زمانی که از واقعیت پشت پرده دستمزدهای میلیاردی مجری‌های بنام و هدیه‌های چند ده میلیونی میهمان‌های سیما خبر می‌آید، پارادوکسی به قواره رسانه ملی ایجاد شده و سرگردانی مخاطب خاص و عام، همراه سرگردانی بودجه‌ها دنباله‌دار می‌شود. «این کشتی عن قریب به گل نشسته»، تکه کلام معروف آقای کاووسی تحریریه شهر قشنگ در سریال «بدون شرح» بود که هر بار «فتحعلی اویسی» با هیجان و تاب دادن هرچه بیشتر صدا و دست‌هایش در هوا، ادایش می‌کرد و خنده‌ای از ته دل را میهمان خانه هر ایرانی. اما آن روزها و آن طنزها انگار در دنیای امروز، رنگ واقعیت به خود گرفته و به نظر می‌رسد صدا و سیما دلبر دهه هفتاد و هشتاد، به رسانه‌ای نجس تبدیل شده که بالا و پایین کردن بیست کانال تلویزیونی‌اش چنگی به دل نمی‌زند. در این بین، می‌ماند سریال‌های درست و درمان و بلند بالا که سال‌ها مخاطب را در فراز و فرود داستان‌هایش به دنبال خود می‌کشد، سریال‌هایی که فاخر یا الف ویژه صدایشان می‌کنند. این سریال‌ها، آن دسته از آثاری است که دکوربندی‌هایی عظیم دارند و معمولاً در شهرک‌های سینمایی تولید می‌شوند، اما می‌توان آنها را از حیث کیفیت ساخت و بازنمایی مضامین در حد استانداردهای جهانی دانست که در عرصه‌های بین‌المللی مطرح می‌شوند و تعداد کثیری مخاطب دارند.

در کارهای جاری صدا و سیما در پیش تولید و تولید مشکلی (به لحاظ مالی) وجود ندارد، اما پول ساخت سریال‌ها و آثار فاخر که به میان می‌آید یک دفعه کفگیر صدا و سیما به ته دیگ می‌خورد و داستان بودجه فیلم‌های فاخر که از سال‌های قبل کلید خورده، ادامه دار می‌شود و دومینوار در ردیف بودجه‌ای دولت‌های مختلف به حیات خود ادامه می‌دهد

سریال‌های «هزار دستان»، «سربداران»، «بوعلی سینا»، «امام علی»، «در چشم باد»، «یوسف پیامبر»، «مختارنامه»، «روزگار قریب»، «مدار صفر درجه»، «معمای شاه» و «کلاه پهلوی»، سریال‌های فاخری هستند که از یک سال پس از پیروزی انقلاب اسلامی تا سال ۹۴، با بودجه‌های ۹۰ میلیون تومانی تا ۵۶ میلیارد تومانی ساخته شده‌اند و برگ برنده سیما در همه این سال‌ها بوده‌اند، اما سیما نتوانسته در نمونه‌های به روزتر خود در سریال‌های «نفوذ»، «ایل‌دا»، «جشن سربرون»، «دادستان» و «طلا» موفقیت‌های این فاخرهای قبلی را تکرار کند.

فیلمنامه‌های درخور برای ساختن پیدا نمی‌شود؟

حال، سؤال پیش می‌آید، آیا سوره‌های عالی برای آثار فاخر ته کشیده‌اند یا کارگردانان کاردرست، دست از کار شسته‌اند یا همه چیز ختم به پول و بودجه و اولویت‌بندی می‌شود؟ در همین راستا، اخیراً جناب «جلیلی» رئیس سازمان صدا و سیما گفته‌اند: در حال حاضر فیلمنامه‌های بسیار با کیفیت و فاخر داریم مثلاً فیلمنامه «پوریای ولی» آقای جعفری‌جوزانی جزو آثار فاخر است و فیلمنامه‌های دیگری هم داریم اما امکان تولید کارهای ارزشمند فاخر نداریم به دلیل اینکه منابع مالی ما برای ساخت این آثار کفایت نمی‌کند.

دقیقه‌ای» راه ببندازد. آن وقت معادله عکس اتفاق می‌افتد و سلبریتی که تشنه دیده شدن است و شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی هم آن طور که باید این عطش را از او رفع نمی‌کند، با اشتیاق بیشتر در برنامه‌ها حضور می‌یابد و با خرج کمتری از جیب مردم و خرج بیشتری از جیب خود و فن و هنر، برنامه‌ای در شأن مخاطب فهیم و نجیب سیما ساخته و ارائه می‌شود؛ راهی که مدت‌هاست در مسیرش سیما به بی‌راهه زده، اما امید است که بازگردد و راه درست را تا رسیدن به این مهم، طی کند.

سهم سریال‌های فاخر از بودجه صدا و سیما

رئیس صدا و سیما در بخشی دیگر از اظهاراتش توضیح داده: به نظر می‌رسد حدود ۴۰ فیلمنامه فاخر داریم که آماده تولید و کلید زدن است که همچون آقایان درویش، لطیفی، جعفری جوزانی و... از جمله کارگردانانی هستند که با آنها صحبت کرده‌ام. من با بسیاری دیگر از کارگردانان نام آشنا صحبت کردم و همه آمادگی فعالیت در مجموعه‌های فاخر دارند اما منوط به این است که ما بتوانیم منابع مالی پایدار تعریف کنیم. با این حال همان طور که مهدی تقویان رئیس مرکز سیما فیلم گفته است در کارهای جاری که در پیش تولید و تولید داریم مشکلی (به لحاظ مالی) وجود ندارد.

اگر به این سخنان، خوب دقیق شوید، بخش امیدوارکننده‌ای دارد، اینکه در کارهای جاری صدا و سیما در پیش تولید و تولید داریم مشکلی (به لحاظ مالی) وجود ندارد، اما پول ساخت سریال‌ها و آثار فاخر که به میان می‌آید یک دفعه کفگیر صدا و سیما به ته دیگ می‌خورد و داستان بودجه‌های فیلم‌های فاخر که از سال‌های قبل کلید خورده، ادامه دار می‌شود و دومینوار در ردیف بودجه‌ای دولت‌های مختلف به حیات خود ادامه می‌دهد. حال باید صبر کرد و دید آن ۴۰ فیلمنامه آثار فاخر و آن کارگردانان بنام که رئیس صدا و سیما گفته‌اند شروع به کارشان منوط به منابع مالی پایدار است، سرانجامش به کجا می‌رسد و آیا مدیریت و اولویت‌بندی در خرج بودجه‌ها در آثار ماندگار و برنامه‌های تاریخ انقضا دار لحاظ می‌شود یا همچنان «این کشتی عن قریب به گل نشسته» را بشتونیم و دم نزنیم.

